

В Україні та інших країнах вільнішим стає доступ до важливих архівних документів, що стосуються визвольних змагань минулого століття; на їх основі готуються до друку вісім томів, зокрема три томи основної серії, два томи нової серії, три томи серії «Бібліотека», в тому книга про підпільну пошту України (вона має зацікавити і філателістів), книга, присвячена Военної округи «Буг» та ін.

Видавництво «Літопис УПА» встигло за свою історію зробити чимало. Зібрано багато документів і матеріалів, цікавих як для дослідників, так і для ширшого кола читачів. Вартість проекту чимала. Всі гроші надійшли від **Української Громади у формі фондаций та пожертв**, яка доцінює потрібність такого видання. Колектив «Літопису УПА» працює безкоштовно на громадських засадах і оплачує тільки друкарські роботи. Цей факт допомагає зрозуміти, чому жменьці колишніх вояків УПА вдається забезпечити постійний ріст видавництва й продовження цієї важливої праці.

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ ОБРАВ НОВЕ КЕРІВНИЦТВО ТА ВИЗНАЧИВ НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

22 березня 2008 р. в конференц-залі Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича Національної академії наук України відбулася звітно-виборча конференція ЦДВР.

Підбити підсумки діяльності Центру зібрались його члени з усієї України: з Києва, Запоріжжя, Рівненщини й Сумщини, а також партнери та друзі організації.

Учасники та гості конференції відзначили вагомі здобутки в діяльності ЦДВР за два звітні роки, успіхи в таких проектах як «УПА. Історія нескорених» (однойменні книга, виставка, навчально-демонстраційний посібник для шкіл, мультимедійний диск і англomовний дайджест), створення меморіально-дослідницького комплексу пам'яті жертв окупаційних режимів у приміщенні колишньої тюрми «на Лонцького», видання наукового збірника «Український визвольний рух». В архівній роботі найбільшим здобутком стало отримання архівів Миколи Лебеда та Василя Кука.

На посаду Директора ЦДВР обрано магістра історії, молодшого наукового співробітника Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України Руслана Забілого, який до того очолював архівний відділ ЦДВР.

Обрано Почесного голову Центру — ним став безсумнівний авторитет в історичній науці, співзасновник Центру, професор Українського вільного університету та доктор Сорбонни Володимир Косик.

Вчену раду очолив співзасновник і незмінний директор ЦДВР протягом попередніх років, кандидат історичних наук Володимир В'ятрович.

До складу Вченої ради ввійшли Володимир Косик, Руслан Забілий, кандидат історичних наук Олександр Дарованець, аспірант Запорізького національного університету Юрій Щур та директор Державного архіву Сумської області Геннадій Іванущенко.

Новообраний Директор Центру представив присутнім своє бачення подальшого розвитку організації. За словами Руслана Забілого: «Враховуючи засади діяльності та завдання ЦДВР, а також ініціативи Президента, актуальність тематики та її суспільний

резонанс, Центр повинен бути на вістрі суспільних процесів, орієнтованих на визначення місця і ролі визвольної боротьби в історії, національній пам'яті, суспільно-політичному житті українців. Центр досліджень визвольного руху завдяки здобутому авторитету та інтелектуальному потенціалу буде проводити інтенсивну наукову роботу, а також вноситиме вклад у процеси офіційного визнання УПА через інформаційну і просвітницьку роботу, формування позитивної, вільної від заідеологізованих штампів громадської думки».

Учасники звітної-виборчої конференції обговорили напрями подальшої діяльності Центру.

У 2008—2009 рр. заплановано видати друге доповнене видання книги «Українська Повстанська Армія. Історія нескорених», сім наступних номерів «Українського визвольного руху», збірники документів, що стосуються українсько-польських стосунків та історії діяльності ОУН і УПА на Долинщині, офіціози «Сурма» й «Розбудова нації», спогади В.-І. Порендовського «Натрай Тайшет-Лена» і низку інших видань.

Інформаційним пріоритетом визнано своєчасне реагування на гострі суспільні теми та події, що стосуються сфери діяльності Центру. Найпершим кроком на цьому шляху має стати налагодження роботи в Інтернет-просторі.

Особливої ваги надано співпраці Центру з органами влади, науковими установами, громадськими організаціями та окремими особами.

ЦДВР спільно зі Львівським представництвом Українського інституту Національної Пам'яті розробив на замовлення Постійної комісії ЛОДА з питань культури, духовного відродження, ЗМІ та туризму п'ятирічну програму (2008—2012) зі збереження національної пам'яті. Згідно з нею, цього року фінансуються окремі проекти, а протягом всього періоду – довготривалі проекти ЦДВР. У рамках цієї співпраці передбачено створення комплексу «Провідники визвольного руху»: виставок, присвячених Є. Коновальцю, С. Бандері, Р. Шухевичеві та В. Куку; пошук та каталогізація матеріалів з архіву Управління СБ України у Львівській області. Підтримано також перший етап створення електронного архіву «Видання українського визвольного руху 20—50-х рр. ХХ ст.», реставраційні роботи над архівними матеріалами ЦДВР, підготовку до видання матеріалів

офіційного друкованого органу ОУН 1930-х рр. «Сурма» та перший етап створення електронного словника визвольного руху, адаптованого під сервіс Lingvo.

Спільно зі Львівською міською радою ЦДВР та УІНП виконують проект зі створення меморіально-дослідницького комплексу «на Лонцького» — відповідно до розробленої Центром концепції. Цей проект є довготривалим і перший його етап розрахований на 2008—2009 рр. Роль Центру полягає в загальному координуванні, виконанні історичних та екстимаційно-дослідницьких робіт з участю Товариства пошуку жертв війни «Пам'ять», промоційній діяльності, створенні візуальної концепції та ін.

Заплановано також низку переговорів з державними адміністраціями західних областей щодо реалізації програм, спрямованих на популяризацію історії українського визвольного руху. В подальшій перспективі така практика поширюватиметься на схід країни.

Віднедавна ЦДВР інформаційно та консультативно забезпечує проведення загальнодержавних заходів ЛОДА зі збереження національної пам'яті. Подібна співпраця відбувається також із Секретаріатом Президента: Центр надає фахову допомогу під час організації закордонних візитів глави держави, що тематично пов'язані з українським визвольним рухом.

ЦДВР налагодив тісну співпрацю з переважною більшістю краєзнавчих музеїв Івано-Франківської області. Для них він виготовляє резервні копії документальних фондів, проводить консультації, обмін копіями матеріалів. З огляду на позитивні результати такого виду роботи, заплановано активізувати її та розгорнути на інших ділянках. Зокрема, на 2008 р. заплановано роботу з музейними фондами Львівщини та Івано-Франківщини, а також польові пошукові експедиції на Долинщину й у Здолбунівський район Рівненської області.

Співпраця з науковими установами (Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Дніпропетровський національний університет, Львівський національний університет ім. І. Франка, Український католицький університет, Національний університет «Острозька академія» та ін.) відбувається в сфері наукової діяльності, що передбачає проведення наукових конференцій, круглих столів та реалізацію спільних видавничих проектів.

Першочерговими завданнями внутрішньої роботи визначено впорядкування та електронну каталогізацію бібліотечного фонду, а також остаточне впорядкування архівного фонду. Разом зі скануванням, описуванням, реставрацією та створенням електронної бази фондів передбачено також повну каталогізацію та ідентифікацію фотоархіву.

Окрім цього, у внутрішній роботі довгостроковим пріоритетом визначено створення представництва Центру в Східній Україні. Це завдання заплановано реалізувати впродовж 2008—2009 рр. Результатом такої роботи має бути виконання партнерами ЦДВР у Східній Україні проектів, що стосуватимуться діяльності ОУН у цьому регіоні. Паралельно має тривати пошуково-інформаційна робота й налагодження контактів з дослідниками і краєзнавцями. З цією метою, зокрема, планується провести презентації ЦДВР в обласних центрах Східної України.

Важливим завданням для Центру також є розробка, лобювання та контроль за реалізацією обласної «Програми вшанування національної пам'яті» на 2008—2012 рр.

Прес-центр ЦДВР

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГАЙДЕНРОЙТЕР Райнгард — професор, доктор, співробітник Баварського головного державного архіву в м. Мюнхені.

ГАЛІВ Микола — викладач кафедри нової та новітньої історії України Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка.

ГУНЧАК Тарас — доктор Віденського університету, професор Ретгерського університету (США).

ДАРОВАНЕЦЬ Олександр — кандидат історичних наук, науковий співробітник Центру досліджень визвольного руху.

ЗАЙЦЕВ Юрій — кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

ЩУК Олександр — кандидат історичних наук, науковий співробітник Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

НКОЛАСВА Наталія — кандидат історичних наук, науковий співробітник Київського національного університету ім. Т. Шевченка.

ПОТІЧНИЙ Петро Й. — професор-емерит Макмастерського університету, Гамільтон, Канада.

ПОСІВНИЧ Микола — науковий співробітник Центру досліджень визвольного руху, молодший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, президент благодійного фонду «Літопис УПА» ім. В. Макара».

СТАРОДУБЕЦЬ Галина — доктор історичних наук, Тернопільський національний університет ім. В. Гнатюка.

СТАСЮК Олександра — кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

ШЕВЦІВ Андрій — науковий співробітник Центру досліджень визвольного руху.

ШМІГЕЛЬ Міхал — доктор історичних наук, доцент факультету гуманітарних наук Університету Матея Бели в Банській Бистриці (Словаччина).